eISSN 3083-7642, ISSN 2312-2781; DOI: https://doi.org/10.33189/ectu.v122i2.332; дата публікації: 2026/05/31; дата прийняття до друку: 2026-05-14; дата надходження до редакції: 2026-03-17

УДК 378.014.6:376-056.264-051

Олена Друганова,
доктор педагогічних наук, професор
E-mail: olena.druganova@hnpu.edu.ua
ORCID ID: 0000-0002-5985-8293
WoS: ACR-2024-2022

Olena Druhanova,
Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
of the Department of Special Pedagogy

Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
вул. Алчевських 29, м. Харків, 61002, Україна

H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University
29 Alchevskykh Street, Kharkiv, 61002, Ukraine

Вікторія Коваленко,
доктор педагогічних наук, професор
e-mail: kovalenkov811@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-7792-4653
Scopus ID: 59361674600
WoS: AAN-1998-2021

Viktoriia Kovalenko,
Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Head of the Department of Special Pedagogy

Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
вул. Алчевських 29, м. Харків, 61002, Україна

H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University
29 Alchevskykh Street, Kharkiv, 61002, Ukraine

Наталія Сінопальнікова,

Стаття та будь-який пов'язаний з нею опублікований матеріал поширюється за ліцензією Creative Commons Attribution License (CC BY 4.0).

eISSN 3083-7642, ISSN 2312-2781; DOI: https://doi.org/10.33189/ectu.v122i2.332; дата публікації: 2026/05/31; дата прийняття до друку: 2026-05-14; дата надходження до редакції: 2026-03-17

кандидат педагогічних наук, доцент
e-mail: sinopalnikova@ukr.net
ORCID ID: 0000-0002-5939-3916

Nataliia Sinopalnikova,
PhD (Education), Associate Professor
of the Department of Special Pedagogy

Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
вул. Алчевських 29, м. Харків, 61002, Україна

H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University
29 Alchevskykh Street, Kharkiv, 61002, Ukraine

КЕЙС-ТЕХНОЛОГІЯ ЯК СПОСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ СУЧАСНОГО ВЧИТЕЛЯ-ЛОГОПЕДА

CASE TECHNOLOGY AS A MEANS OF IMPROVING THE QUALITY OF TRAINING OF THE MODERN SPEECH THERAPIST TEACHER

Анотація. У статті теоретично обґрунтовано та практично розкрито роль кейс-технології як ефективного інструменту професійної підготовки майбутніх учителів-логопедів в умовах сучасної вищої освіти України. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю подолання розриву між теоретичною базою та реальною практичною діяльністю, що особливо загострилося в умовах дистанційного навчання та роботи закладів вищої освіти у прифронтових територіях. Авторами проаналізовано ґенезу системно-контекстного підходу та концепцію «знаково-контекстного навчання», які слугують методологічним підґрунтям для впровадження квазіпрофесійної підготовки студентів. У роботі детально розглянуто сутність кейс-методу як засобу формування не лише фахових компетенцій (діагностичних, корекційних, дослідницьких), а й «м'яких навичок» (soft skills), зокрема здатності до командної роботи, професійної гнучкості та деонтологічної відповідальності. Особливу увагу приділено систематизації існуючих наукових підходів до класифікації кейсів за ступенем складності, цілями та інформативністю. Наукова новизна роботи полягає у представленні авторської класифікації кейсів, адаптованої до специфіки підготовки логопедів, де виокремлено групи за функціональною спрямованістю, дидактичними завданнями, методами активізації пізнавальної діяльності та джерелом подачі інформації. У висновках підкреслено, що активне

Стаття та будь-який пов'язаний з нею опублікований матеріал поширюється за ліцензією Creative Commons Attribution License (CC BY 4.0).

eISSN 3083-7642, ISSN 2312-2781; DOI: https://doi.org/10.33189/ectu.v122i2.332; дата публікації: 2026/05/31; дата прийняття до друку: 2026-05-14; дата надходження до редакції: 2026-03-17

застосування кейс-технологій стимулює самостійну пізнавальну діяльність здобувачів, сприяє розвитку критичного мислення та формує рефлексивну позицію майбутнього фахівця. Це дозволяє студентам трансформувати академічні знання у практичний досвід прийняття зважених рішень у складних професійних ситуаціях, що є запорукою їхньої конкурентоспроможності в умовах сучасної спеціальної освіти.

Ключові слова: кейс-технологія; учитель-логопед; професійна підготовка; квазіпрофесійне навчання; спеціальна освіта.

Abstract. The article theoretically substantiates, systematizes, and practically reveals the role of case-technology as one of the most effective tools for the professional training of future speech therapists within the modern realities of higher education in Ukraine. The relevance of the conducted research is driven by the objective and urgent need to bridge the significant gap between the fundamental theoretical basis and real professional practice, which has become particularly acute and specifically characterized in the context of prolonged distance learning and the forced functioning of many higher education institutions directly in frontline territories. The author carries out a detailed retrospective analysis of the genesis of the systemic-contextual approach and thoroughly highlights the concept of sign-contextual learning, which together serve as a solid theoretical and methodological foundation for the implementation of quasi-professional training for students majoring in "Special Education. Speech Therapy." The paper comprehensively examines the essence of the case method as an integrated means of forming not only narrow professional competencies, including diagnostic, projective, corrective-developmental, and research skills, but also a wide range of soft skills, among which the ability for productive teamwork within interdisciplinary interaction, professional flexibility, creativity in selecting tools, and the deontological responsibility of the future specialist are of decisive importance.

Particular attention within the article is paid to the critical analysis and systematization of existing scientific approaches to the classification of cases by various features: the level of complexity, functional purpose, level of information content, and specificity of methodological support. The scientific novelty of the presented work lies in the development and presentation of the author's classification of cases, which is directly adapted to the unique specifics of speech therapy training. Within this classification, the author distinguishes and details specific groups by functional orientation (educational and research cases), by specific didactic tasks (diagnostic, corrective-developmental, preventive-consultative, and methodical), by leading methods of intensifying cognitive activity of students (case-analysis, case-debates or discussion cases, game cases), and by the form of providing the source information (case-texts and multimedia case-videos).

Стаття та будь-який пов’язаний з нею опублікований матеріал поширюється за ліцензією Creative Commons Attribution License (CC BY 4.0).

eISSN 3083-7642, ISSN 2312-2781; DOI: https://doi.org/10.33189/ectu.v122i2.332; дата публікації: 2026/05/31; дата прийняття до друку: 2026-05-14; дата надходження до редакції: 2026-03-17

In the concluding remarks, it is argumentatively emphasized that the systematic and purposeful application of case-technologies in the educational process significantly stimulates the independent cognitive activity of students, actively promotes the development of critical pedagogical thinking, and forms a stable reflexive position of the future specialist. This allows students to most effectively transform the received academic knowledge into real practical experience of making balanced, scientifically grounded professional decisions in complex clinical and pedagogical situations, which is the main guarantee of their high competitiveness and professional demand in the conditions of dynamic changes and challenges of the modern system of special and inclusive education in Ukraine.

Key words: case-technology; speech therapist; professional training; quasi-professional training; special education.

Актуальність дослідження. Проблема вдосконалення якості підготовки сучасного фахівця, в тому числі й вчителя-логопеда, була й залишається однією з найактуальніших. Особливого значення це питання набуває в умовах онлайн-навчання, що загострило проблематику проведення практичних занять й практичної підготовки в цілому в закладах вищої освіти України й особливо тих, що знаходяться в прифронтових територіях. Адже головним завданням професійного навчання фахівця з будь-якої галузі, в тому числі спеціальних педагогів, є формування здатності враховувати не лише предметний контекст професійної діяльності, а й психологічні, соціальні та інші фактори діяльності. Для майбутнього логопеда важливими є вміння обирати і реалізовувати на практиці найкращу в певних умовах логокорекційну стратегію/технологію в роботі з дітьми з особливими мовленнєвими потребами; вести діагностико-консультативну діяльність із урахуванням індивідуальної структури порушення, психофізичного стану та специфічних освітніх потреб дитини; організовувати психолого-педагогічне вивчення особливостей психофізичного розвитку і освітніх можливостей дітей із з ризиком виникнення порушень мовлення тощо [15, с. 37]. За зауваженням дослідників, провідні форми навчання вищої школи – лекції, семінарські, лабораторні заняття – потрібно будувати так, щоб вони «моделювали дійсні ситуації», з якими може зустрітися випускник закладу вищої освіти у своїй практичній діяльності [5, с. 46 – 47].

Стаття та будь-який пов'язаний з нею опублікований матеріал поширюється за ліцензією Creative Commons Attribution License (CC BY 4.0).

eISSN 3083-7642, ISSN 2312-2781; DOI: https://doi.org/10.33189/ectu.v122i2.332; дата публікації: 2026/05/31; дата прийняття до друку: 2026-05-14; дата надходження до редакції: 2026-03-17

Аналіз попередніх досліджень і публікацій. Установлено, що порушена нами проблема тією чи іншою мірою знайшла висвітлення в працях, предметом аналізу яких були: наукові підходи до організації практичної підготовки вчителів-логопедів, зокрема, у дистанційному форматі (Д. Литвиченко); тенденції модернізації підготовки корекційних педагогів в умовах реформування освітньої галузі (В. Синьов, М. Шеремет); шляхи реалізації різних технологій, зокрема технології перевернутого навчання при професійно-педагогічній підготовці майбутнього логопеда (Т. Цегельник, Ю. Силенко); засоби формування професійної компетентності майбутніх учителів-логопедів, зокрема засобами кейс-технології (Н. Савінова, К. Кутержинська) тощо.

У контексті аналізу порушеної проблематики заслуговують на увагу також й роботи, автори яких в цілому вивчають різні сучасні педагогічні технології, що активно впроваджуються в практику сучасної вищої школи України. Серед них, статті О. Друганової, С. Ковальової, О. Мартиненко, Л. Прокопів та ін. (суть, значення кейс-технології як інструменту підготовки сучасного педагога); посібники та підручники, в яких розкрито суть, різновиди, умови застосування сучасних педагогічних технологій (Н. Волкова, В. Стрельніков, Л. Штефан та ін.) тощо.

Водночас важливе значення для осмислення сучасних підходів до підготовки фахівців зі спеціальної освіти має праця Ю. Бойчука, В. Коваленко (2025), у якій проаналізовано історію становлення та розвитку системи підготовки спеціальних педагогів у Сковородинівському університеті. Автори акцентують увагу на еволюції змісту та форм професійної підготовки, поступовому посиленні практичної складової навчання та впровадженні інноваційних педагогічних технологій, орієнтованих на формування професійних компетентностей майбутніх фахівців. Зазначені положення створюють теоретико-методологічне підґрунтя для обґрунтування доцільності використання кейс-технології як ефективного способу підвищення якості підготовки сучасного вчителя-логопеда в умовах вищої педагогічної освіти [2 с. 114 – 124].

Стаття та будь-який пов’язаний з нею опублікований матеріал поширюється за ліцензією Creative Commons Attribution License (CC BY 4.0).

eISSN 3083-7642, ISSN 2312-2781; DOI: https://doi.org/10.33189/ectu.v122i2.332; дата публікації: 2026/05/31; дата прийняття до друку: 2026-05-14; дата надходження до редакції: 2026-03-17

Мета статті – розкрити роль, узагальнити та проаналізувати існуючі в науковій літературі підходи до угрупування й визначення видів кейсів, що застосовуються в сучасній вищій школі України, навести авторську класифікацію кейсів, що можуть бути використані в практиці підготовки вчителя-логопеда.

Матеріали та метод. Методологічну основу роботи становили теоретичні методи дослідження (аналіз, синтез, порівняння), спрямовані на вивчення науково-педагогічної літератури з обраної проблематики.

Результати дослідження. Реалізація завдань підготовки закладом вищої освіти компетентнісного фахівця з будь-якої галузі, як відомо, істотно залежить від активного залучення здобувача до такої діяльності, що за змістом та умовами своєї реалізації буде максимально наближеною до майбутньої реальної праці. Не винятком є й підготовка вчителя-логопеда, у переліку професійних функцій якого важливе місце займають здатність до здійснення диференційної діагностики з використанням міжнародних класифікацій (МКФ), уміння гнучко обирати й реалізовувати інноваційні логокорекційні стратегії в умовах інклюзії, а також готовність до міждисциплінарної взаємодії у складі команд супроводу, поєднуючи традиційний логопедичний інструментарій із сучасними цифровими технологіями для забезпечення максимальної соціалізації осіб з особливими мовленнєвими потребами [11, 6-37].

Не менш важливими для майбутньої професійної діяльності вчителя-логопеда є також й оволодіння ним так званими «м’якими навичками» (soft skills). Серед них, передусім, називають уміння працювати в команді, що набуває важливого значення в умовах необхідності надання комплексної, мультидисциплінарної допомоги дитині з особливими мовленнєвими потребами, налагоджування міжособистісних контактів із батьками дитини, з іншими фахівцями, що разом працюють із логопедом тощо; гнучкість, швидка адаптація до змін; креативність тощо.

Отже, випускові кафедри, що забезпечують навчання здобувачів зі спеціальності «Спеціальна освіта. Логопедія», мають забезпечувати утворення такого навчального середовище, що було б насичено такими видами діяльності, у процесі яких реалізувалися б «професійні компетентності в ситуаціях

Стаття та будь-який пов’язаний з нею опублікований матеріал поширюється за ліцензією Creative Commons Attribution License (CC BY 4.0).

eISSN 3083-7642, ISSN 2312-2781; DOI: https://doi.org/10.33189/ectu.v122i2.332; дата публікації: 2026/05/31; дата прийняття до друку: 2026-05-14; дата надходження до редакції: 2026-03-17

змодельованої майбутньої професії». Відповідає цим вимогам системно-контекстний підхід, що забезпечує «природній перехід від навчальної діяльності традиційного типу через різні форми практичних занять, ситуаційних задач, виробничої практики, дипломного проєктування, самостійної роботи до реальної професійної діяльності молодого спеціаліста» [14].

Зазначимо, що на основі цього підходу ще наприкінці 80 – на початку 90-х рр. XX століття у вітчизняній вищій школі була розроблена концепція «знаково-контекстного навчання» А. Вербицького та інших. Контекстне навчання, як пояснювали вчені, «задає систему переходів від навчальної роботи академічного типу через форми квазіпрофесійної (ситуаційні задачі, імітаційні моделі, ділові ігри) до навчально-професійної (НІРС, виробнича практика), й від неї до реальної професійної діяльності». «Саме так для студента поступово окреслюється зміст праці фахівця. Студент рухається від найбільш абстрактних знакових систем, наявних, головним чином, у рамках окремо взятих навчальних дисциплін, до все більш конкретних предметних й міжпредметних моделей; в решті решт для нього стає природним перехід від навчання до праці», – наголошували В. Швец, О. Агапова, В. Захаренко та А. Вербицький [5, с. 46 – 47].

Установлено, що за визначеннями різних дослідників, квазіпрофесійна підготовка означає «трансформацію змісту та форм освітньої діяльності, що спрямовано на формування квазіпрофесійного досвіду» [10, с. 261]; є «сполучною ланкою між власне навчальною (академічною) та навчально-професійною діяльністю» [10, с. 260]. Квазіпрофесійна підготовка, як зауважує Л. Пєчка, є такою «формою навчання, що моделює професійну діяльність, у якій студенти виходять за межі опрацювання вузької теми заняття, шляхом включення в моделювання реальних ситуацій вирішують професійні завдання та питання професійної взаємодії». Головне завдання квазіпрофесійного навчання є – «формуванням досвіду використання навчальної інформації в ситуаціях, що імітують фрагмент або цілісний процес різних видів діяльності, що й складають професійний портрет вчителя-логопеда» [10, с. 261].

Отже, реалії підготовки сучасного фахівця, у тому числі й вчителя-логопеда, у вищій школі України активізують потребу активного впровадження

Стаття та будь-який пов’язаний з нею опублікований матеріал поширюється за ліцензією Creative Commons Attribution License (CC BY 4.0).

eISSN 3083-7642, ISSN 2312-2781; DOI: https://doi.org/10.33189/ectu.v122i2.332; дата публікації: 2026/05/31; дата прийняття до друку: 2026-05-14; дата надходження до редакції: 2026-03-17

таких технологій, які б максимально наближали процес навчання до майбутньої професійної діяльності, які б озброювали здобувача важливими професійними уміннями – діагностичними, проєктивними, корекційними, консультативними, дослідницькими [14].

Зазначимо, що в сучасних наукових публікаціях, що присвячені проблематиці пошуку дієвих способів підвищення ефективності підготовки спеціалістів зі спеціальної освіти, належне місце відведено вивченню та аналізу суті кейс-технології або технології ситуаційного навчання. В основі такої технології лежить «ретельний розбір ситуації, що пропонується у кейсі, розгляд варіантів рішень до неї, що, за висновками авторів досліджень із окресленої проблематики, спонукає здобувачів «диференційовано й точно аналізувати усі умови, перевіряти гіпотези щодо факторів, що зумовлюють ситуацію; вчать виділяти важливі або другорядні аспекти проблеми, науково пояснювати фактори поведінки учасників ситуації, що склалася; перевіряти ефективність знайдених варіантів рішень тощо» [4].

Установлено, що обрана нами технологія стала предметом вивчення Н. Волкової, О. Друганової, С. Ковальової, Л. Козак, І. Мартиненка, Л. Прокопів, Н. Савінової та багатьох інших. Згідно з характеристиками, що надані вищеназваними дослідниками, перевагами кейс-технології є:

• «практична спрямованість, вмотивованість своєю діяльністю, творче осмислення… реальних проблемних ситуацій, що виникають в інклюзивному просторі»; активізація здобувачем «власного шляху розв’язання суперечностей» [13, с.147];

• підвищення рівня мотивації майбутніх фахівців до вивчення фахових дисциплін; стимулювання студентів до «здобуття нової інформації з опорою на наявні знання та уміння» [3, с. 242];

• розв’язання/вирішення завдання «подолання розриву між освіченістю, що забезпечує цілісне сприйняття усього різноманіття явищ та процесів у світі, та навченістю, що є підґрунтям для професійної діяльності у вузькому значенні цього слова» [5, с. 50 – 51];

Стаття та будь-який пов’язаний з нею опублікований матеріал поширюється за ліцензією Creative Commons Attribution License (CC BY 4.0).

eISSN 3083-7642, ISSN 2312-2781; DOI: https://doi.org/10.33189/ectu.v122i2.332; дата публікації: 2026/05/31; дата прийняття до друку: 2026-05-14; дата надходження до редакції: 2026-03-17

• формування в здобувача критичного педагогічного мислення, що сприяє підвищенню ефективності, яке дозволить у майбутньому успішно здійснювати власну професійну діяльність [4].

У контексті аналізу порушеної проблеми заслуговує на увагу й виділені дослідниками види кейсів, що застосовуються в сучасній практиці підготовки вчителів-логопедів. Наприклад, Н. Савінова виділяє такі «підвиди»:

«кейс – ідея», суть якої – проілюструвати певну ідею у ході навчальної діяльності;

«кейс-завдання – відпрацювання вже сформованої навички та аналізу її рівня» шляхом зміни «уявлення студента про певне питання», вивчення цього питання з різних позицій, створення доцільного його образу;

«*кейс-гра*» – в основі якої «пошук спільного знаменника у вирішенні певної освітньо-корекційної ситуації, аналіз підходів та їх шляхів впровадження» [13].

Варті уваги й класифікації, що наведені в працях інших учених. Наприклад, М. Швардак зупиняється у своїй роботі на класифікації European Case Clearing House (ECCH), яку нами наведено у таблиці 1.

Таблиця 1

Види кейсу	Сутність
кейси-випадки	в основі таких кейсів лежить конкретний опис конкретного випадку. Такі кейси можуть бути вжиті під час лекційних занять для демонстрації різних поняття, або як тема для обговорення;
допоміжні кейси	суть такого типу кейсів – передати інформацію, що закодована у вигляді кейсу. Типовий допоміжний кейс може бути використаний як основа, на базі якої обговорюються інші кейси;
кейси-вправи	завдання таких кейсів – на основі матеріалів кейсу, дати можливість здобувачеві застосувати певні прийоми,

Стаття та будь-який пов'язаний з нею опублікований матеріал поширюється за ліцензією Creative Commons Attribution License (CC BY 4.0).

eISSN 3083-7642, ISSN 2312-2781; DOI: https://doi.org/10.33189/ectu.v122i2.332; дата публікації: 2026/05/31; дата прийняття до друку: 2026-05-14; дата надходження до редакції: 2026-03-17

	провести якісний та кількісний аналіз запропонованої ситуації;
кейси-приклади	мета кейсів – стимулювання здобувача до аналізу інформації з кейсу, виявлення найважливіших зв'язків між різними складовими. Ключові питання кейсу: чому все відбулося неправильно? Як цього можна було уникнути?
комплексні кейси	Основне призначення таких кейсів – відділити важливі аспекти представленої ситуації від малозначущих, що заховані у великій кількості інформації, частина якої неістотна. Складність може полягати в тому, що виділені аспекти можуть бути взаємопов'язані.
кейси-рішення	Головна ціль кейсів – сформулювати план дій для виконання професійного завдання в окреслених обставинах. Для його виконання здобувачеві необхідно проаналізувати наявні підходи, обрати й зупинитися на тому, «..який більш всього націлений на успіх» [17, с. 210 – 211].

Автори монографії, що присвячена розкриттю теоретичних і практичних аспектів феномену саморегуляції навчальної діяльності студентської молоді та професійного розвитку майбутніх фахівців, наводять у своєму дослідженні такі види кейсів:

▪ практичні, навчальні кейси, науково-дослідні кейси;

▪ кейси, що ілюструють проблему, концепцію або рішення в цілому (Егенисова, Дуйсенбаева, 2013);

▪ кейс-спостереження; кейс-аналіз; кейс-супервізійний; кейс-відео; кейс-фільм; кейс-твір (Таран, 2021).

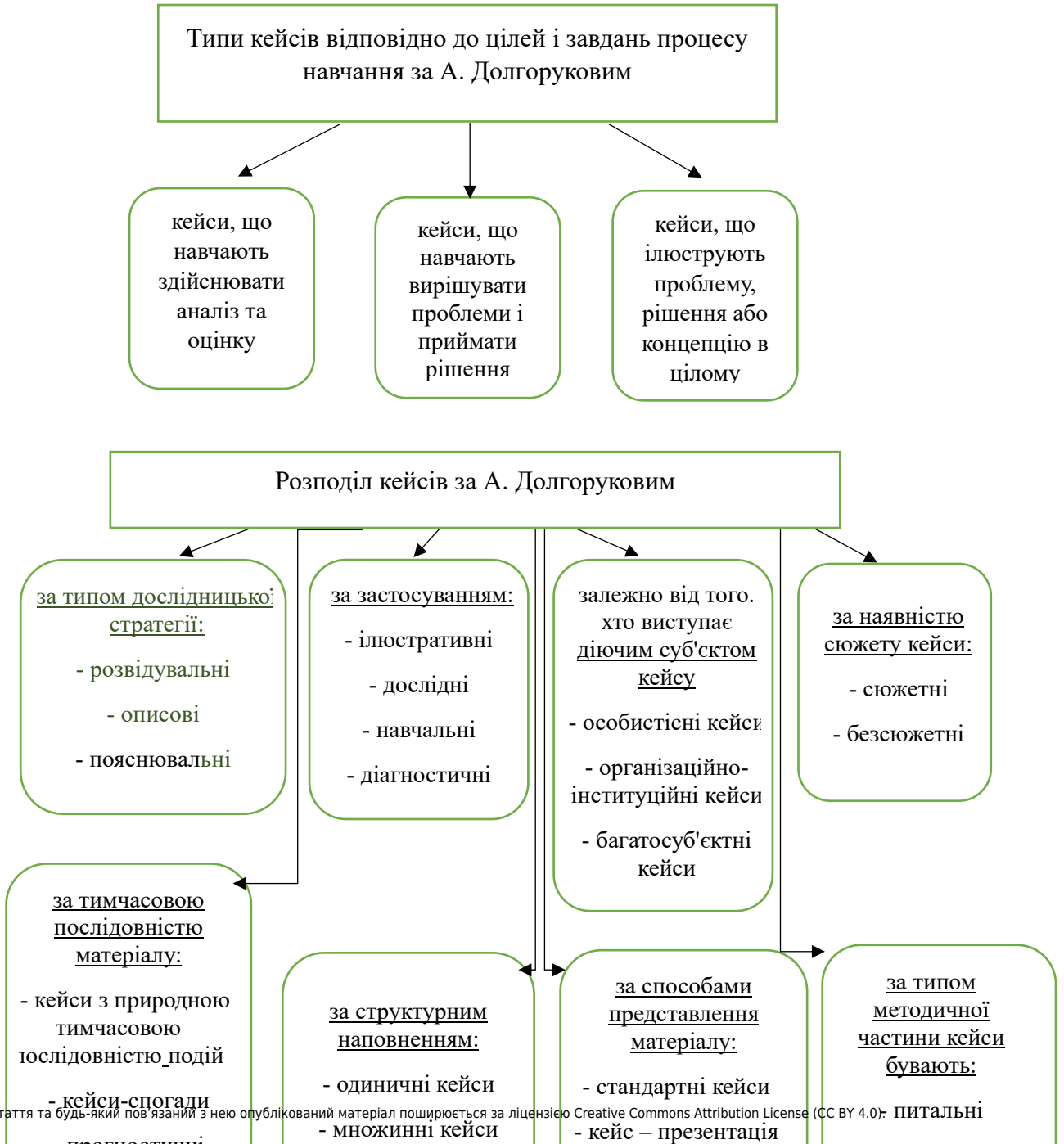
Наголосимо, що М. Гриньова, М. Кононова особливу увагу приділяють кейс-супервізії, наголошуючи, що саме такий вид кейсу є «тим унікальним видом роботи з майбутніми фахівцями, який сприятиме їхньому професійному розвитку, поступово вводячи студентів у світ професійної діяльності» [3, с. 242].

Стаття та будь-який пов’язаний з нею опублікований матеріал поширюється за ліцензією Creative Commons Attribution License (CC BY 4.0).

eISSN 3083-7642, ISSN 2312-2781; DOI: https://doi.org/10.33189/ectu.v122i2.332; дата публікації: 2026/05/31; дата прийняття до друку: 2026-05-14; дата надходження до редакції: 2026-03-17

У переліку критеріїв, або «класифікаційних ознак» (Арлачов, Рудась, 2024), за якими угруповуються кейси, що застосовуються в практиці підготовки сучасного здобувача вищої освіти, зустрічаємо також ще такі: за ступенем складності; за цілями й завдання процесу навчання; за призначенням; за суб'єктом кейса; за інформативністю; за складом; за типом методичної частини; за обсягом [1, с. 216].

На особливу увагу заслуговує стаття С. Ковальової, в якій презентовано різні підходи до класифікації кейсів, що застосовуються в практиці як української, так і зарубіжної вищої школи. На основі аналізу наукових джерел авторка наводить різні способи угрупування кейсів (представлені на рис. 1), що напрацьовані науковцями [7].

Стаття та будь-який пов'язаний з нею опублікований матеріал поширюється за ліцензією Creative Commons Attribution License (CC BY 4.0).

eISSN 3083-7642, ISSN 2312-2781; DOI: https://doi.org/10.33189/ectu.v122i2.332; дата публікації: 2026/05/31; дата прийняття до друку: 2026-05-14; дата надходження до редакції: 2026-03-17

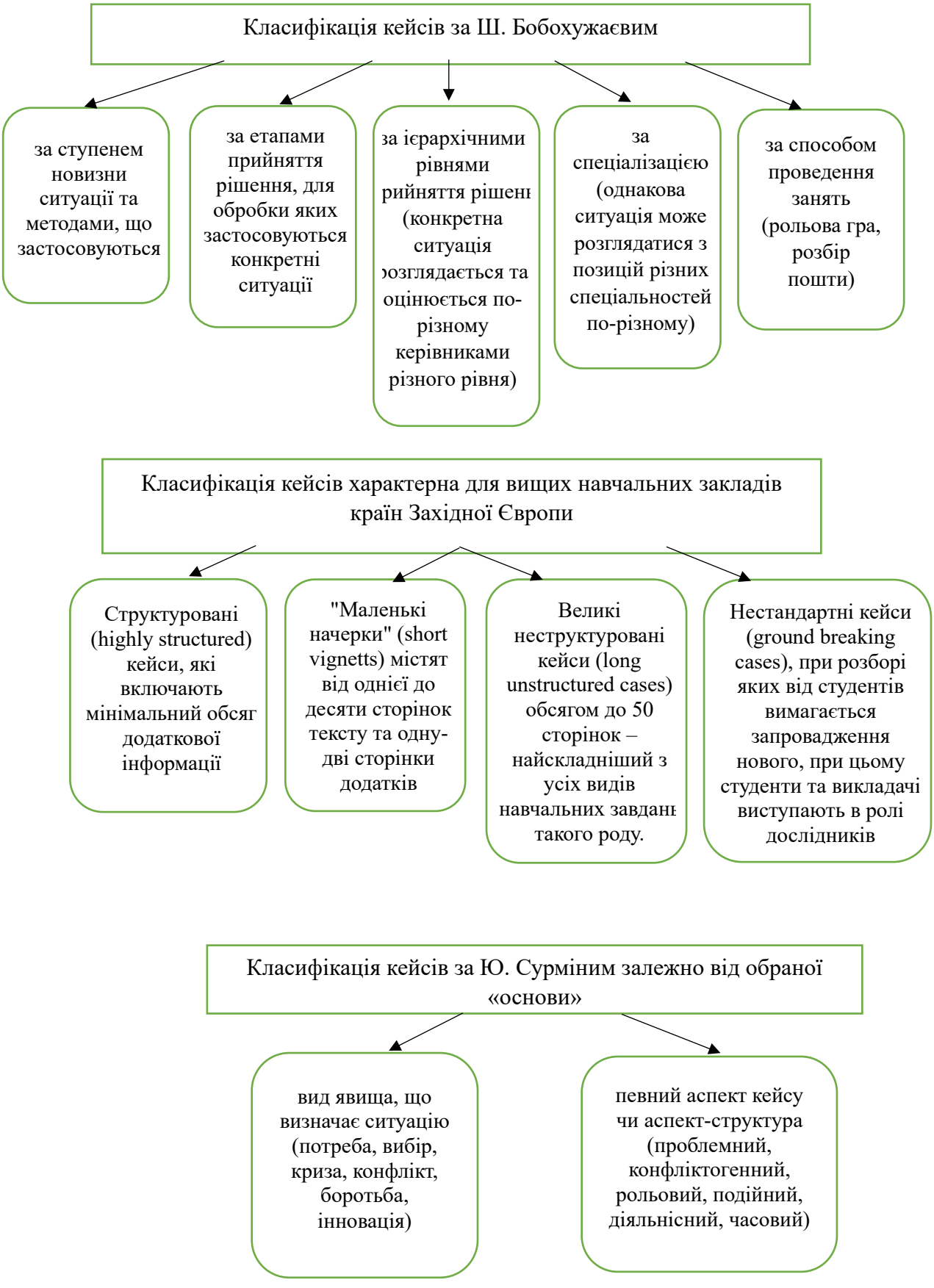

Рис. 1.

Стаття та будь-який пов'язаний з нею опублікований матеріал поширюється за ліцензією Creative Commons Attribution License (CC BY 4.0).

eISSN 3083-7642, ISSN 2312-2781; DOI: https://doi.org/10.33189/ectu.v122i2.332; дата публікації: 2026/05/31; дата прийняття до друку: 2026-05-14; дата надходження до редакції: 2026-03-17

У статті запропоновано новий варіант угрупування кейсів, що може бути застосована в практиці підготовки майбутніх вчителів-логопедів.

За функціональної спрямованості організації підготовки майбутнього вчителя-логопеда у вищій школі:

– навчальні кейси, за допомогою яких здобувачі оволодівають важливими знаннями з логопедії, спеціальної педагогіки у цілому, опановують методи діагностики та корекції різних мовленнєвих порушень тощо: кейси-ілюстрації, завдання яких продемонструвати студентові теоретичні концепції, моделі або проблемні ситуації в наочній формі; кейси-вправи, завдяки яким студенти вчяться працювати із різними типами мовленнєвих порушень, визначати їх можливі причини, патологічні механізми та шляхи подолання; кейси з метою перевірки набутих під час навчання знань, рівня сформованих умінь, інших компетентностей, що розвивають здатність відокремлювати загальне від індивідуального, виховують відповідальність прийняття рішень тощо;

– науково-дослідні кейси, робота з якими сприяє формуванні у майбутнього вчителя-логопеда критичного мислення, вміння формувати гіпотези, добирати діагностичний інструментарій, проводити наукові спостереження, обробляти отримані дані тощо.

За дидактичними завданнями, які ставить викладач у ході навчання майбутніх вчителів-логопедів:

– діагностичні кейси, завдання яких навчити здобувачів аналізувати анамнестичні дані та соціальну ситуацію розвитку дитини з позицій їх впливу на становлення мовлення; планувати логопедичне обстеження відповідно до вікових та індивідуальних особливостей дитини; здійснювати структурно-функціональний аналіз мовленнєвого порушення з урахуванням усіх компонентів мовленнєвої системи;

– кейси із корекційно-розвиткової роботи, зміст ситуацій яких вчить здобувача аналізувати правильність обраної стратегії корекційної роботи, доречність підібраного дидактичного матеріалу, відповідність обраних логокорекційних технологій і методів структурі мовленнєвого порушення,

Стаття та будь-який пов’язаний з нею опублікований матеріал поширюється за ліцензією Creative Commons Attribution License (CC BY 4.0).

eISSN 3083-7642, ISSN 2312-2781; DOI: https://doi.org/10.33189/ectu.v122i2.332; дата публікації: 2026/05/31; дата прийняття до друку: 2026-05-14; дата надходження до редакції: 2026-03-17

урахування індивідуальних особливостей дитини з мовленнєвими труднощами тощо;

– кейси, які знайомлять здобувачів із особливостями, складнощами профілактичної роботи, важливістю дотримання правил проведення консультативної роботи, способами її організації з батьками, вчителями/вихователями закладів освіти, в яких навчається/виховується дитина, яка має особливі мовленнєві потреби, з членами команди-супроводу, з якими співпрацює вчитель-логопед тощо;

– кейси, які вчать майбутніх вчителів-логопедів добирати, розробляти методичний інструментарій, необхідний для здійснення ґрунтовного логопедичного обстеження; для здійснення організації та проведення корекційно-розвиткової роботи з урахуванням структури мовленнєвого недоліку, індивідуальних особливостей дитини з порушеннями психофізичного розвитку.

За способами/методами активізації пізнавальної діяльності здобувача:

– кейси-аналіз, метою яких є навчити здобувачів ґрунтовно аналізувати наведену ситуацію, виділяти в ній головне і другорядне, приймати зважене рішення;

– кейс-дебати або дискусійні кейси, за допомогою яких майбутніх вчителів логопедів вчать аналізувати різні методи діагностичної та логокорекційної роботи, обговорювати й приймати спільні рішення разом із іншими членами команди, коригувати власні дії на основі отриманих даних тощо;

– ігрові кейси, розв’язання ситуацій яких формує в здобувачів розуміння деонтологічних норм та етики професійної поведінки, знайомить їх з правилами й особливостями комунікації з різних фахівцями, з батьками, вчителями, які виховують дітей із особливими мовленнєвими потребами.

За джерелом/способом подачі навчальної інформації:

– кейс-тексти, в яких надано опис ситуації професійної ситуації, що сталася в роботі вчителя-логопеда, або з класичної чи світової літератури;

– кейс-відео, на якому представлено фрагмент реальної професійної логокорекційної або діагностичної діяльності, або епізод із художніх фільмів із метою їхнього подальшого аналізу в навчальній аудиторії.

Стаття та будь-який пов’язаний з нею опублікований матеріал поширюється за ліцензією Creative Commons Attribution License (CC BY 4.0).

eISSN 3083-7642, ISSN 2312-2781; DOI: https://doi.org/10.33189/ectu.v122i2.332; дата публікації: 2026/05/31; дата прийняття до друку: 2026-05-14; дата надходження до редакції: 2026-03-17

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, активне застосування в практиці підготовки майбутнього вчителя-логопеда кейс-технології, що відповідає вимогам компентентнісного підходу до підготовки конкурентоспроможних фахівців у закладах вищої освіти, ***дає можливість*** ознайомити майбутнього вчителя-логопеда зі справжнім професійним досвідом, із реальною дійсністю професійної діяльності, яка потребуватиме прийняття зважених рішень; ***сприяє*** розвитку в ньому професійних інтересів, що спонукають до активної пізнавальної діяльності; ***стимулює*** процес самостійного здобуття знань та формування рефлексивної позиції, що є фундаментом професійної майстерності. Використання кейс-методу дозволяє трансформувати теоретичні знання у практичні компетенції, розвиваючи здатність вчителя-логопеда оперативно адаптуватися до складних ситуацій. Це не лише підвищує рівень теоретичної підготовки, а й формує готовність до неперервного професійного самовдосконалення в умовах сучасної спеціальної освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Арлачов К. В., Рудась В. Г. (2024). Методичні засади використання кейс-технологій при викладанні економічних дисциплін. Проблеми інженерно-педагогічної освіти. Вип. 83. С. 212–223.

2. Бойчук Ю. Д., Коваленко В. Є. (2024). Історія підготовки фахівців зі спеціальної освіти в Сковородинівському університеті: виникнення, становлення, розвиток. Новий колегіум. № 4 (116). С. 114–124.

3. Гриньова М. В., Кононова М. М. (2021). Саморегуляція навчальної діяльності та професійний розвиток студентської молоді : монографія. Полтава : Астрая. 384 с. URL: elcat.pnpu.edu.ua.

4. Друганова О. М., Мартиненко І. І. (2019). Кейс-технологія як ефективний спосіб підготовки сучасного викладача вищої школи. Теорія та методика навчання та виховання. Вип. 46. С. 48–58.

5. Друганова О. М., Білик В. М., Яліна В. М. (2021). Передумови запровадження компетентнісного підходу до підготовки фахівців у вітчизняній вищій школі (на матеріалах періодичних видань 80–90-х рр. XX ст.). Теорія та методика навчання та виховання. Вип. 50. С. 42–54. DOI: https://doi.org/10.34142/23128046.2021.50.04.

Стаття та будь-який пов’язаний з нею опублікований матеріал поширюється за ліцензією Creative Commons Attribution License (CC BY 4.0).

eISSN 3083-7642, ISSN 2312-2781; DOI: https://doi.org/10.33189/ectu.v122i2.332; дата публікації: 2026/05/31; дата прийняття до друку: 2026-05-14; дата надходження до редакції: 2026-03-17

6. Ковальова С. М. (2017). Технологія застосування кейс-методу в професійній підготовці вчителя в Україні. Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Педагогічні науки. Вип. 3 (89). С. 100–104. URL: https://eprints.zu.edu.ua/25343/1/20.pdf.

7. Ковальова С. М. (2014). Різноманітні підходи до класифікації кейсів: [використання кейс-методу в навч. процесі ВНЗ]. Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Вип. 2. С. 20–24.

8. Козак Л. (2015). Кейс-метод у підготовці майбутніх викладачів до інноваційної професійної діяльності. Освітологічний дискурс. № 3 (11). С. 153–162. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/12809/1/Kozak_L_OD_3(11).pdf.

9. Литвиченко Д. С. (2024). Інноваційні підходи до організації практичної підготовки вчителів-логопедів у дистанційному форматі. Академічні візії. Вип. 34. С. 1–10. DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.13974882.

10. Пєчка Л. Є. (2021). Формування професійної компетентності майбутніх вихователів у квазіпрофесійній діяльності. Дитинство XXI століття: інноваційна освіта : матеріали IV Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Кременчук, 22 жовт. 2021 р.). Кременчук. С. 259.

11. Професійний стандарт на групу професій «Вчитель-логопед», «Логопед» : затв. наказом Укр. держ. ун-ту імені Михайла Драгоманова від 17 верес. 2024 р. № 401 ; наказом Кам'янець-Подільського нац. ун-ту імені Івана Огієнка від 18 верес. 2024 р. № 104-ОД. Київ ; Кам'янець-Подільський, 2024.

12. Савінова Н. В., Кутержинська К. (2022). Активні кейс-технології як засіб формування професійної компетентності майбутніх учителів-логопедів. Kharkiv Humanitarian Pedagogical Academy. С. 312–314. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vlup_2012_22%283%29__20.

13. Стандарт вищої освіти України : другий (магістерський) рівень, галузь знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальність 016 Спеціальна освіта : затв. наказом М-ва освіти і науки України від 05 січ. 2021 р. № 28. Вид. офіц. Київ : МОН, 2021.

14. Федорова Н. В. (2019). Формування гуманістичної педагогічної позиції майбутніх логопедів : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.03. Київ. 250 с.

15. Цегельник Т., Силенко Ю. (2024). Реалізація технології перевернутого навчання при професійно-педагогічній підготовці майбутнього логопеда. Grail of Science. № 37. С. 391–393. DOI: doi.org.

16. Швардак М. (2015). Кейс-метод у процесі професійної підготовки майбутніх учителів. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Педагогіка, соціальна робота. Вип. 33. С. 209–211. URL: https://dspace.uzhnu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/d5f6d52b-ce39-4b04-b037-f908361bb891/content.

REFERENCES

Стаття та будь-який пов'язаний з нею опублікований матеріал поширюється за ліцензією Creative Commons Attribution License (CC BY 4.0).

eISSN 3083-7642, ISSN 2312-2781; DOI: https://doi.org/10.33189/ectu.v122i2.332; дата публікації: 2026/05/31; дата прийняття до друку: 2026-05-14; дата надходження до редакції: 2026-03-17

1. Arlachov, K. V., & Rudas, V. H. (2024). Metodychni zasady vykorystannia keis-tekhnolohii pry vykladanni ekonomichnykh dystsyplin [Methodological principles of using case technologies in teaching economic disciplines]. Problemy inzhenerno-pedahohichnoi osvity, (83), 212–223. [in Ukrainian].

2. Boichuk, Yu. D., & Kovalenko, V. Ye. (2024). Istoriia pidhotovky fakhivtsiv zi spetsialnoi osvity v Skovorodynivskomu universyteti: vynyknennia, stanovlennia, rozvytok [History of training specialists in special education at Skovoroda University: emergence, formation, development]. *Novyi kolehium*, (4), 114–124. [in Ukrainian].

3. Hrynova, M. V., & Kononova, M. M. (2021). *Samorehuliatsiia navchalnoi diialnosti ta profesiinyi rozvytok studentskoi molodi [Self-regulation of educational activities and professional development of student youth]* (Monograph). Astraia. elcat.pnpu.edu.ua [in Ukrainian].

4. Druhanova, O. M., & Martynenko, I. I. (2019). Keis-tekhnolohiia yak efektyvnyi sposib pidhotovky suchasnoho vykladacha vyshchoi shkoly [Case technology as an effective way of training a modern higher school teacher]. *Teoriia ta metodyka navchannia ta vykhovannia*, (46), 48–58. [in Ukrainian].

5. Druhanova, O. M., Bilyk, V. M., & Yalina, V. M. (2021). Peredumovy zaprovadzhennia kompetentnisnoho pidkhodu do pidhotovky fakhivtsiv u vitchyznianii vyshchii shkoli [Prerequisites for the introduction of a competence-based approach to the training of specialists in the domestic higher school]. *Teoriia ta metodyka navchannia ta vykhovannia*, (50), 42–54. doi.org. [in Ukrainian].

6. Kovalova, S. M. (2017). Tekhnolohiia zastosuvannia keis-metodu v profesiinii pidhotovtsi vchytelia v Ukraini [Technology of using the case method in the professional training of teachers in Ukraine]. *Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnoho universytetu imeni Ivana Franka. Pedahohichni nauky*, (3), 100–104. eprints.zu.edu.ua. [in Ukrainian].

7. Kovalova, S. M. (2014). Riznomanitni pidkhody do klasyfikatsii keisiv [Various approaches to the classification of cases]. *Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnoho universytetu imeni Ivana Franka*, (2), 20–24. [in Ukrainian].

8. Kozak, L. (2015). Keis-metod u pidhotovtsi maibutnikh vykladachiv do innovatsiinoi profesiinoi diialnosti [Case method in the training of future teachers for innovative professional activity]. *Osvitolohichnyi dyskurs*, (3), 153–162. elibrary.kubg.edu.ua. [in Ukrainian].

9. Lytvichenko, D. S. (2024). Innovatsiini pidkhody do orhanizatsii praktychnoi pidhotovky vchyteliv-lohopediv u dystantsiinomu formati [Innovative approaches to the organization of practical training of speech therapists in a remote format]. *Akademichni vizii*, (34), 1–10. doi.org. [in Ukrainian].

10. Pechka, L. Ye. (2021). Formuvannia profesiinoi kompetentnosti maibutnikh vykhovateliv u kvaziprofesiinii diialnosti [Formation of professional competence of future educators in quasi-

Стаття та будь-який пов'язаний з нею опублікований матеріал поширюється за ліцензією Creative Commons Attribution License (CC BY 4.0).

eISSN 3083-7642, ISSN 2312-2781; DOI: https://doi.org/10.33189/ectu.v122i2.332; дата публікації: 2026/05/31; дата прийняття до друку: 2026-05-14; дата надходження до редакції: 2026-03-17

professional activities]. Dytynstvo XXI stolittia: innovatsiina osvita: materialy IV Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii, 259. [in Ukrainian].

11. Profesionalnyi standart na hrupu profesii «Vchytel-lohoped», «Lohoped» [Professional standard for the group of professions "Teacher-logopedist", "Logopedist"]. (2024). Zatv. nakazom Ukr. derzh. un-tu imeni Mykhaila Drahomanova vid 17 veres. 2024 r. № 401; nakazom Kam'ianets-Podilskoho nats. un-tu imeni Ivana Ohiienka vid 18 veres. 2024 r. № 104-OD. Kyiv; Kam'ianets-Podilskyi. [in Ukrainian].

12. Savinova, N. V., & Kuterzhynska, K. (2022). Aktyvni keis-tekhnolohii yak zasib formuvannia profesiinoi kompetentnosti maibutnikh uchyteliv-lohopediv [Active case technologies as a means of forming professional competence of future speech therapists]. *Kharkiv Humanitarian Pedagogical Academy*, 312–314. nbuv.gov.ua. [in Ukrainian].

13. Standart vyshchoi osvity Ukrainy : drii (mahisterskyi) riven, haluz znan 01 Osvita/Pedahohika, spetsialnist 016 Spetsialna osvita : zatv. nakazom M-va osvity i nauky Ukrainy vid 05 sich. 2021 r. № 28.Vyd. ofits. Kyiv: MON,2021. [in Ukrainian].

14. Fedorova N. V. (2019). Formuvannia humanistychnoi pedahohichnoi pozytsii maibutnikh lohopediv : dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.03. Kyiv. 250 s. [in Ukrainian].

15. Tsehelnyk, T., & Sylenko, Yu. (2024). Realizatsiia tekhnolohii perevernutoho navchannia pry profesiino-pedahohichnii pidhotovtsi maibutnoho lohopeda [Implementation of flipped learning technology in the professional and pedagogical training of future speech therapists]. *Grail of Science*, (37), 391–393. doi.org. [in Ukrainian].

16. Shvardak, M. (2015). Keis-metod u protsesi profesiinoi pidhotovky maibutnikh uchyteliv [Case method in the process of professional training of future teachers]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriia: Pedahohika, sotsialna robota*, (33), 209–211. [in Ukrainian].

Матеріал надійшов до редакції 17.03.2026

Прорецензовано 16.04.26

Схвалено до друку 14.05.2026

УДК 376-056.262:159.98

Гела Каландія,

аспірант кафедри спеціальної психології

E-mail: kalandiyagela@gmail.com

ORCID: 0009-0000-9238-3405

Стаття та будь-який пов'язаний з нею опублікований матеріал поширюється за ліцензією Creative Commons Attribution License (CC BY 4.0).